

СЯЛЯНСКАЯ

НИВА

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Завальная вул. 7. — (Wilno, ulica Zawalna 7).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да
6 гадзіны апрача сьвята.
Газэта выходзіць раз у тыдзень.
Падпіска на адзін месяц 1 зл., на 3
мес.—2 зл., на 6 мес.—4 зл., на год—8 зл.
Перамена адрэсу 30 гр.

Цана абвестак:

на 1 старонцы 30 грошаў, на 2 і 3 —
25 грошаў і на 4 — 20 грошаў за ра-
док дробнага друку ў вадной палосцы.
Жадаючыя іншых абвестак павінны
з'явіцца да Адміністрацыі.

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу.

Беларусы і польская зямельная „рэформа“

(Працяг).

Дух шавінізму і ахвота пазбавіць селяніна не паляка (украінца, беларуса, літоўца) магчымасці атрымаць кавалак зямлі зайшоў так далёка, што няма пэўнасці ў тым, ці атрымае беларус яго і з царкоўнай, або манастырской зямлі, хоць яна і зьяўляецца зямлёю парахвіі (сялян), а не свяшчэнніка.

Хочучы замацаваць за нашым сялянствам (праваслаўнай яго часткай; каталіцкая беларуская люднасць касцельную павінна атрымаць) магчымасць атрымаць кавалак царкоўнай зямлі, беларускія і украінскія паслы былі дабіўшыся таго, што Соймам быў прыняты п. 4 § 52 у наступнай рэдакцыі: „Набыўцамі зямлі выдзеленай з маёнткаў так званых мёртвае рукі (царкоўнай, касцельнай, манастырской) могуць быць *выключна* вызнаўцы тае самае веры, касцёла (разумеі і царквы) якому належыла зямля... Сэнат слова „выключна“ замяніў словам „*пераважна*“. Сойм папраўку прыняў. Відаць польская большасць Соймавая спалохалася, што надта шмат даець меншасцям, абдумалася і паправілася.

Гэта зроблена дзеля таго, каб і тут можна было, напрыклад, зямлю праваслаўнае царквы адаць паляку—каталіку, і зусім ня меўся на воку беларус каталік ці літвін.

Вот яна знамянітая экспансія польскасці на ўсход, аб якой казаў у Сойме навадыр пястоўцаў—пасол Вітас і якую падтрымліваў № 3 на чале с паслом Панятоўскім — шэфам асадніцтва на нашых землях.

У § 53 Сойм і Сэнат палажылі крыж на надзеях селяніна беларуса, украінца і літоўца скарыстаць з гэтага закону. Згодна з гэтым параграфам атрымаюць зямлю польскія жаўнеры, іх удовы і сіроты, рэмігранты, якія прымушаны былі выехаць з другіх дзяржаў.

Последнія словы маюць на воку тых палякоў, якія выселены з Расеі, або з Германіі. Ну, а як беларусаў у польскім войску бадай заўсёмі ня было і рэмігрантаў так-жа няма, дык і на зямлю спадзявацца трудна.

Наш селянін будзе за тое мець кепскую прыемнасць плаціць падаткі, з якіх новыя асаднікі будуць атрымліваць запамогу да 2500 золотых на гаспадарку.

Прачытаўшы гэныя радкі, наш селянін палезе з пальцамі ў чупрыну і скажа: Вот табе і зямельная рэформа! Вот табе і нашыя паслы!

Калі мы друкуем гэтыя радкі, дык ня дзеля таго, каб навясці жах на свой народ, а дзеля таго, каб ён загадзя бачыў небяспеку, якая яму пагражае і падумаў з сваімі пасламі, як адхіліць яе ад сябе. А што датычыць паслоў беларусаў, дык яны клалі ўсе сілы, не баючыся нічога, каб дабіцца зямлі свайму народу. Калі не дабіліся таго, чаго хацелі, дык толькі дзеля таго, што іх мала ў Сойме, а што іх там мала, тут вінаваты тыя сяляне,

якія ў часе выбараў аддалі свае галасы польскім партыям.

З усяго сказанага відаць, што справа з зямлёю стаіць кепска. Можна смела сказаць, што калі і дастане наш селянін зямлі, то надта мала.

Перад нашым народам паўстае пытаньне: што-ж рабіць? Мала сказаць, што закон кепскі. Трэба падумаць і аб тым, як з гэтага, хоць і кепскага для нас закону, мець найбольш карысці, атрымаць хоць часць таго, што сапраўды нам належыць поўнасьцю.

Што-ж рабіць, каб атрымаць найбольш зямлі?

На гэта можна даць такі адказ. Сяляне беларусы павінны чытаць сваю беларускую сялянскую газету, з якое яны даведаюцца, якія маёнткі ў кожным годзе будуць парцэлявацца. Даведаўшыся аб гэтым, павінны складаць дэкларацыі павятовым зямельным камісарам аб надзяленьні іх зямлёю з падлягаючага парцэляцыі маёнтку, згаджаючыся нават перайсці на хутары, але пад варункам дабаўкі зямлі.

Гэта трэба рабіць загадзя: не тады сабак карміць, калі на паляваньне ехаць. Злажыўшы дэкларацыі, паведамляць сваіх паслоў аб гэтым, прылажыўшы да паведамленьня спісак аб тым, хто сколькі мае сваёй зямлі, ці нічога ня мае. Гэта трэба на тое, каб паслы маглі падтрымаць Вас перад Міністэрствам Зямельных рэформаў.

Трэба памятаць тое, што мы даб'ёмся свайго толькі тады, калі беларускі народ будзе с сваімі беларускімі пасламі, а беларусы паслы с беларускім народам.

Зямельная рэформа будзе праводзіцца, паводле закону, на працягу 10 гадоў. Значыцца, магчыма, што перад намі стаяць 10 гадоў цяжкае барацьбы за зямлю. Гэтага мы павінны не забываць і каб вытрымаць гэтую барацьбу з карысцяй для беларуса, павінны арганізавацца ў свой Беларускі Сялянскі Саюз. Калі мы будзем сарганізаваны, наш голас будзе моцны і з беларусамі будуць лічыцца і Польскі Сойм і польскі народ. А чым больш будуць з намі лічыцца, тым больш мы скарыстаемо з зямельнае рэформы.

В. Рагуля, Пасол Сойму.

гадоў перад бабілёнямі, а яшчэ гадоў 15.000 таму назад ведалі, што зямля круглая і г. д.

Повадам для такога падняцця нямецкага духу паслужылі надпісы на скалах паміж Гютэнборгам і Бергенам, абхапляючы гісторыю больш як за 20.000 гадоў таму назад. Нямецкаму прафэсару Францу фон-Вэндрыну ўдалося цяпер прачытаць гэтыя надпісы і надрукаваць.

У адным з гэтых надпісаў гаворыцца, што тамашні кароль Люгераў, у часе голаду, пашоў на Усход аж да Прыпецкіх балот, знашоў там „зямлю, шмат каней“, якую назваў „зямлёю конскага раю“. Люгеры аселі ў гэтым „конскім раі“, займаліся земляробствам і гадоўляй жывёлы, а асабліва каней, якіх пасылалі ў Скандынавію. На Прыпці яны пражылі 17.000 гадоў і былі выгнаны адтуль славянамі зноў на Захад.

Немцы ўсяму гэтаму вераць, але вучоныя другіх зямель адносяцца да гэтага адкрыцця дужа недаверчыва.

Калі прызнаць, што так было, дык трэба мець на ўвазе, што немцы, пражыўшы так доўга на адным месцы і ўдастатку, павінны былі зрабіцца дужым і моцным народам, выгнаць які было ня лёгка. Якія славяне маглі выгнаць іх? Ясна, што ніхто іншы, як суседзі немцаў, жыўшы на Усход ад іх — беларусы, якія былі яшчэ дужэйшыя і больш заборчныя, чым немцы. Яны, прагнаўшы немцаў, самі аселі над Прыпечцю і цяпер там жывуць.

Гісторыя сьведчыць, што шмат баўўных і заборных народаў, як Пэры, Грэкі, Рымляне, Скандынавы і інш., пасыла напружаньня сіл, трацілі заборчы характар і ставаліся надта мірнымі. Аднак пасыла шмат якоў адпачынку жыцьцёвая энэргія і дзейнасць зноў варочаліся да іх. Тое самае робіцца і з намі-беларусамі.

Прага, 10.I. 1926 г.

Праф. М. Вяршынін.

З Сойму.

Дэкларацыя Беларускага Пасольскага Клубу ў справе Польска-Расейскай канвэнцыі кансулярнай прынятай Соймам 3 лютага 1926 г., адчытаная з Сойм. трыбуны паслом Рагуляй.

Ад імя Беларускага Пасольскага Клубу, як праўнага прадстаўніка Беларускага Народу Заходне-Беларускіх зямель у справе ратыфікацыі Соймам канвэнцыі кансулярнай між Польшчай і Саюзам Радавых Сацыялістычных Рэспублік, падпісанай праз прадстаўнікаў Маскоўскага і Варшаўскага ўраду ў Маскве 18 ліпеня 1924 г. і зложанай у Сойм дзеля ратыфікацыі—заяўляю наступнае:

1) Дзеля таго, што Беларускі Народ імкнецца да незалежнасці, а так-жа

Дзеля таго, адносна земляў Беларускіх не застасавана прынцыпу самаазначэння народаў,

Мы праўныя прадстаўнікі гэтых зямель і Народу Беларускага ў Польшчы, якая тэсуецца да нас нябывалы ўціск культуральны, палітычны і эканамічны, на моцы павераных нам мандатаў праз нашых выбаршчыкаў, выражаючы іх волю і імкненне да незалежнасці і свабоднага кіравання сваім лёсам, ня раз ужо высказываліся з гэтай Соймавай трыбуны проціў падзелу земляў Беларускіх Рыжскім Трактатам, бо ён пярэчыць прынцыпу самаазначэння народаў.

Кансулярная Канвэнцыя, знаходзячыся сям'я на парадку дня Сойму, ёсць вынікам дагавору ў Рызе, бо яна аснована і прадбачаная ў XXI арт. гэтага дагавору.

Яна ёсць вынікам палітыкі ўрадаў Маскоўскага і Польскага, касуючай незалежнасць і імкненні Беларускага Народу.

Гіпатэзы аб немцах і беларусах з правякоў.

Калі нямецкі мілітарызм быў пераможаны ў апошняю ўсесветную вайну, нямецкія вучоныя ізноў узяліся за навуковую працу, у якой даказваюць, што немцы, якія як ведама, у старыя часы называліся Люгерамі, з правякоў былі ня толькі культуртрэгерамі,* але і пранародамі. Дзеля гэтага мэты ў Дармштаце выходзіць журнал нямецкіх вучоных „Культуры Зямлі“, у якім гаворыцца, што Люгеры яшчэ перад пачаткам Эгіпскай культуры праніклі да Эгіпту, аблілі Афрыку, адкрылі Бразылію і Паўночную Амэрыку, што іх продкі залажылі Эгіпскую, Крэтскую і Мыкенскую культуры. Люгеры пранікалі да паўночных мораў і аблівалі цэлую паўночную Азію. Яны выдумалі колы і вазы, залажылі астраномію 10.000

* Насіцелямі культуры.

Дзея якіх-бы прычын гэта ня было роблена, як з аднаго так і з другога боку—Масквы ці Варшавы, якімі-б паглядамі гэты чын ня быў тлумачаны, незапярэчаным фактам ёсць, што гэтая канвенцыя зьяўляецца новым актам, які перакрэслівае імкненні Беларускага Народу да незалежнасці і злучэння ўсіх этнаграфічна-Беларускіх зямель у адну цэласць.

Няма сілы, якая б імкненні Беларускага Народу да злучэння і вольнага жыцця патрапіла прыдушчы і старанні яго ў гэтым кірунку спыніць. Дзея гэтага заяўляем, што галасавець будзем проці ратыфікацыі Канвенцыі, прапануючы перайсці над уставай да парадку дзеннага.

Гаспадарчы аддзел.

Хворасць польскіх фінансаў.

Здаровыя фінансы ў дзяржаўным арганізме—гэта тое самае, што здаровая кроў у чалавечым арганізме. Па здаровай крыві пазнаецца здароўе чалавека, таксама па здаровых фінансах пазнаюць здароўе дзяржавы.

Польскія фінансы хворыя. Гэта хворасць пачалася не ад сянняшняга дня—яна цягнецца ад самага пачатку існавання Польшчы. Польская марка—таксама як і цяпер золты—ніколі ня мела сталай вартасці і ўсё валілася ўніз. Але тагды наракалі на тое, што быццам польская марка была моцна звязана з нямецкай і што нямецкая марка лятучы ўніз, цягнула за сабой і польскую...

Тымчасам прычыны былі іншыя і бадай што тыя самыя, якія паніжаюць і цяпер польскія золты, а гэтымі прычынамі будуць: 1) бязмерны дзяржаўны выдаткі і 2) эканамічная бяздарнасць польскіх правячых кругоў.

Можа напы чытачы прыпамінаюць, як гэта розныя Падарэўскія, Скірмунты і другія паны будучы міністрамі куплялі заграіцай усё, што ім спадабалася пачынаючы ад амерыканскіх паравозаў, а канчаючы на муцэ, сукне і жаўнерскіх ботах. Тыя паны не глядзелі, ці цана падходная, ці не—раз яны мелі ўладу і рэчы ім спадабаліся, яны куплялі, а па грошы адсылалі ў дзяржаўны польскі скарб. Скарб мусіў плаціць, бо ня было іншага выхаду.

На польскі скарб глядзелі і глядзяць усе палкі, як на дойную карову, каторую даі сколькі хочаш. Ня раз здараецца чуць гутаркі: „Сóz, ja dla ojczyzny krew przelewałem, to mam prawo wupa-gać od niej!“ Дык усякі чыноўнік уважае скарбовыя грошы за свае і хацеўбы прымазацца да гэтага скарбовага пірага.

А як прымазацца адзі, дык цягне другога, бо і той працаваў для „ojczyzny“ і такім парадкам паўстала ў Польшчы вялізарная хмара чыноўнікаў, якія дамагаюцца ад „ojczyzny“ на хлеб і да хлеба...

Каб паказаць сколькі людзей ў Польшчы жыве с дзяржаўнага скарбу, возьмем лічбы з 1925 году. Гэтыя лічбы ўзяты з бюджэтнай урадавай справаздачы, дык мусіць заслужваюць на поўную веру; возьмем глаўнейшыя:

Войска сухапутнага 298.366
„ марскога 2.440

Ваяводства і старасты 7.174
Паліцыі (унутранай і пагранічнай) 66.679
Чыноўнікаў у мін. скарбу 44.960
„ „ „ справядлівасці 24.422
Пошта і тэлеграф 32.096
Розныя вучыцельні і чыноўнікаў прасьв. 80.673
Жалезныя дарогі 176.639
Розныя манополі 12.684
Усіх іншых чыноўнікаў 27.413

Разам 773.546

Значыць, з дзяржаўнага скарбу жыве аж столькі чыноўнікаў. Але трэба дапусціць, што кожны чыноўнік мае жонку і хоць двое дзяцей, дык разам 4 душы, памножышы 773.546 на 4 мы атрымаем: 3.093.184 душы, каторыя кормяцца з народных грошай!

Але гэта яшчэ ня ўсё. Ёсць яшчэ выслужаныя чыноўнікі, якія дастаюць „эмэрытуру“. Дык вот такіх эмэрытаў цывільных ёсць 41.177
вайскных „ 19.237
інвалідаў 136.000
удоваў і сіротаў па інвалідах 131.000

Разам 327.414

Гэтую суму дадаючы да першае выйдзе лічба: 3.420.538 душ, жывучых на кошт скарбу! Гэта выпадае, што кожная восьмая душа жывіцца на дзяржаўны кошт! Туды мы яшчэ ня ўлічылі розных „самажондовых“ душ, як войтаў, пісароў, пісарчукоў, розных канцэлістаў, фэльчароў, дахтароў (конскіх і людзкіх), „дроговых“ інжынераў, іхных жонак і дзяцей—дык паўстане яшчэ большая сума! А бяруць яны даволі многа, часам болей як урадавыя чыноўнікі. Такі нп. фэльчар бярэ 248 зл. у месяц, апроч гэтага дзяржаў з людзей сколькі, а палічыць войтаў і пісароў, якія таксама бяруць ладныя сумы! Дык сапраўды ўзімаецца пытаньне: а хто гэтыя ўсе душы пракорміць? А ня інакш, як працоўны народ, ды ня толькі трэба пракарміць, але яшчэ і адзец і даць на забавы. Вот ступі і падаткі і выдаткі вялікія.

Але ёсць яшчэ вялікая амылка ў самым укладанні польскага бюджэту.

Усюды, па ўсім сьвеце, укладаючы бюджэт, робяць так: спачатку падлічаюць сколькі можна сьцягнуць з дзяржавы даходу, а тагды ўжо глядзяць, сколькі і на што можна выдаць. Але ў Польшчы робіцца наадварот: спачатку падлічаюць, сколькі трэба выдаць, а тагды ўжо дзяруць з грамадзянства, сколькі ўдасца дзецці. Пры гэтым заўсяды крыецца ў польскім бюджэце рускае „авось“—авуж удасца здзецці і пакрыць усе выдаткі! Тымчасам гэтае „авуж“ даволі зводнае—як не дзяры, усё не хватае.

Як мы відзелі, ёсць на каго выдаваць, дык вялікія і выдаткі ў Польшчы! Калі падрахаваць усе выдаткі польскіх грамадзян і зляжыць іх у адно: выдаткі дзяржаўныя, самаўрадавыя і публічныя, то выйдзе аграмадная сума: 5 мільярдаў зл. Дзяржаўны бюджэт выносіць каля 2 мільярдаў зл., самаўрадавы каля 1 1/2 мільярда зл. і іншыя публічныя зборы, як каса хворых, страхоўка і г. д. каля 1 1/2 мільярда злотых!

Калі мы прыгледзімся да гэтых лічбаў, дык валасы ўстаюць на галаве, аднак польскага грамадзяніна прымушаюць плаці!

Але і гэтыя лічбы здаецца будуць яшчэ малыя, бо трэба ведаць, што ў 1924 годзе польскі

ўрад выдаў 2 мільярды зл., а ў 1925 нешта каля 2 1/2 мільярдаў.

Гэта будзе расход. А які даход? Даходу было ў 1925 годзе ўсяго 1 мільярд 132 мільёны зл. (З гэтага даходу манополі далі 395 мільёнаў зл.). Значыць даход пакрыў ледзь палавіну расхода!

Быўшы міністар Грабскі пацяпаў Соім, што ёсць „zaległych“ падаткаў 484 мільёнаў злотых, а пазычкі якія раздаў „Bank Gospodarstwa Krajowego“ 204 мільёны зл. Тут трэба сказаць, што мусіць гэтыя „zaległości“ не астасіся ў мужыкоў, з якіх дзярлі не шкадуючы, а астасіся яны ў павоў, для якіх заўсёды знайдзецца палёгка.

Трэба ведаць, што „Bank Gospodarstwa Krajowego“—гэта банк, каторы пазычае грошы для фабрыкантаў. Значыць, гэты банк раздаў аж 204 мільёнаў зл. фабрыкантам і тыя гэтыя грошы не вярнулі. Дык з гэтай пацехі Грабскага няма ніякай карысці, бо ўсё адно тых даўгоў і „zaległości“ ніхто не аддае.

Вось гэтае шастаньне народнымі грашмі і вялікія выдаткі будуць першай і глаўнай прычынай хворасці польскіх фінансаў. Да гэтага далучылася яшчэ бяздарная гандлёвая палітыка польскіх правячых кругоў, давёўшая да эканамічнай вайны з Нямецчнай і да вялікага ўвозу заграічных тавараў—усё гэта прывяло да таго катастрофічнага палажэння Польшчы, якое мы відзім сягоньня, і разам да спадку златага.

Пры такіх вялікіх падатках народ зьбяднеў, а ўсякі ведае, што бедны селянін ня купіць фабрычнага матар'ялу—затым і сталі фабрыкі. А з астаноўкай фабрык—армія безработных пачала павялічвацца з кожным тыднем. Сяньня маем больш за 350 тыс. зарэстраваных безработных, а не зарэстраваных і палічыць трудна. Разам з арміяй безработных павялічваецца і армія тайнай паліцыі, бо трэба за арміяй безработных сачыць, бо безработныя—гэта небяспечны матар'ял! А адну і другую армію трэба апаціць з дзяржаўных грош. На пракармленне безработных ўрад выдае болей як 10 мільёнаў зл. у месяц з дзяржаўных грошай! А на пракармленне ўсіх сышчыкаў мы і ня ведаем сколькі.

Гаворачы аб безработцы, трэба глянуць на прычыны гэтай безработцы. Вось жа першай прычынай, як мы ўжо ўспаміналі, ёсць абядненьне нашае вёскі. А як вёска бедная, то няма каму купляць фабрычных тавараў. Значыць, на ўнутраных рынках у Польшчы таварам ходу няма. Няма таксама ходу і заграіцай: раз—што тавары польскія дарагія, а другое—што яны на Эўрапейскім рынку ня могуць выдэргаць канкурэнцыі з лепшымі нямецкімі ды чэскімі таварамі. Значыць, на захад польскія тавары ня ідуць. Астаецца ўсход. Саветы хацелі-б браць польскую мануфактуру, але як на бяду, яны бедныя і хочучы браць на павер. *) Затым тыя ўсходнія рынкі, на якія ішлі тавары беластоцкіх і лодзінскіх фабрык перад вайною—цяпер для гэтых фабрык бадай зачынены. А з зачыненнем рынку, зачыняюцца і фабрыкі (бо не адна фабрыка ня будзе вырабляць тавару, каб ён гніў на складзе), а з зачыненнем фабрык павя-

*) Фінансавое палажэнне Саветаў цяпер таксама цяжкое. У іх вялікія выдаткі на чыноўнікаў і агітацыю і таксама увоз большы за вываз, дык за 1925 год замкнулі гандлёвы білянс з 144 мільёнамі залатых рублеў дэфіцыту. Значыць, гэтулькі было болей увозу за вываз і гэтулькі уцякло за граніцу залатых рублеў за прывезены тавар. Не дарма Чычэрын стараўся у Эўропе капіталу.

Цярністы шлях беларускай школы у Польшчы.

Прапазыцыя паслоў Беларускага Клюбю ў справе прасьледавання праз польскі ўрад Беларускага школьніцтва і вяршэння праз гэта Трактату падпісанага ў Версалі ў 1919 г. між Саюзнымі Дзяржавамі і Польшчай, а так-жа арт. VII Мірнага Дагавору між Польшчай і Расеяй, падпісанага ў Рызе 18-га сакавіка 1921 года.

(Працяг).

В. Приватнае школьніцтва.

Не гаворачы ўжо нічога аб урадовых пачатковых беларускіх школах, якія ўрад, на моды языковае ўставы 31.VII. 1925 г., мусіў ужо ў гэтым годзе адчыніць у ліку каля 412, бо насяленне зляжыла на іх вымаганні дэкларацыі школьніка, школьніцы ўлады, улады паліцэйскія нішчаць у зародку ўсякія спробы адчыніць беларускую прыватную школу, утрымываную прыватнымі коштамі бяз ніякае дапамогі з боку ўлады.

Яшчэ залегась Т-ва Беларускае школы ў Радашкавічах падало прашэньне Школьнаму Інспектару ў Слоніме аб дазvole адчыніць 9 прыватных беларускіх школаў.

Першыя з гэтых прашэньняў высланы ў лістападзе 1924 г. Многа прайшло часу ад гэтае даты, пачаўся школьны год, але ніякага адказу ад школьнае ўлады не атрымана. Затое адміністрацыя і паліцыя, да якой, рэч вразумелая, не звярталіся ў справе Беларускага школьніцтва, дала адказ, але дужа сумны. Паліцыя арыштвала беларускіх вучыцеляк: Надею Капітанчык—са школы ў вёсцы Пруды і Мар'ю Беласаву—са школы ў вёсцы Лядзіны за непашанаваньне прыказаў паліцыі і падбураньня насялення да жаданьня Беларускае школы. Саравы іншых вучыцеляў

з вёсак: Савічы, М-Угрын, Чэмыры, Сеткаўшчына, Рудаўка, Задвор'е праз Слонімскага старасту былі перасланы да Міравога судзьдзі ў Дэрэчыне з жаданьнем пакараньня іх. Мірава судзьдзя засудзіў каждага з вучыцеляў і асоб, якія дамагаліся Беларускае школы на штраф 55 зл. з заменаў на арышт.

Сёлета ў ліпні, жніўні і верасні Т-ва Беларускае школы ў Радашкавічах падало новыя прашэньні школьнаму інспектару ў Слоніме аб дазvole адчыніць прыватныя беларускія школы ў вёсках: Чэмыры, Савічы, Пруды, Лядзіны, М.-Угрын, Сеткаўшчына, Рудаўка, Задвор'е, Грыбова, Хвіневічы, Сліжа-Пасковая, Скіпаравічы і Азарычы, а так-жа інспектару школьнаму ў Валожыне на школу ў вёсцы Заарудэ.

На гэтыя прасьбы Беларускае Кураторыум не пафатыгавалася даць адказу, лёс-жа вышэйпаданых школ і іх вучыцеляў быў гэты:

1) Школа ў вёсцы Чэмыры, Чэмырскае гміны: Прашэньне аб дазvole зложена 24 лістапада № 110 у 1924 годзе; патрэбныя даныя і дакумэнты залучаны, вучыцелем, маючым кваліфікацыю, быў Максім Бурэвіч. Вучняў больш 50. Вучэньне пачалося 25.XI. 24 г. Не даючы канцэсіі, а так-жа ніякага адказу, інспектар і староства пры помачы паліцыі школу гэту зачыняюць, дзяцей разганяюць, а вучыцеля арыштоўваюць і праз некалькі дзён трымаюць у турме. Пасьля абвінавачваюць за арт. 138 і 290 К.К. Суду Слоніме засудзіў яго на тыдзень турмы і 5 зл. штраф. Школа зачынена 19.II. 1925 г.

2) Прыватная школа ў вёсцы Савічы, Дэрэчынскае гміны. Прашэньне на канцэсію падана 12 сьнежня 1924 г. № 112, патрэбныя даныя і дакумэнты залучаны, вучыцелем, маючым кваліфікацыю, быў Ян Дожы. Вучняў да 45. Навука распачалася 20.X. 24 г. І гэта школа зачынена праз уладу ў сакавіку 1925 г.

3) Школа ў вёсцы Пруды, гм. Дэрэчыня: Прашэньне на канцэсію падана 12 студня 1924 г. № 115, усе даныя і дакумэнты залучаны, вучыцелькай, маючай

кваліфікацыю, была Надею Капітанчык; вучняў 48. Навука распачалася ў лістападзе 1924 г. Школа, бяз даньня адказу на прашэньне, зачынена 13.II. 1925 г. Вучыцельку стараста пасадзіў у турму ў Слоніме, дзе прасядзела 7 дзей да суду—ад 13 да 20 лютага. Суд у Слоніме 25 лютага засудзіў яе на кару 113 злотых.

4) Школа ў вёсцы Малы-Угрын, Дэрэчынскае гміны: Прашэньне на канцэсію падана 17.I. 1925 г. № 2, усе даныя і дакумэнты залучаны, вучыцелем быў Кузьма Ломшык; вучняў 45. Вучэньне вялося ад 10.XI. 1924 г. праз 3 месяцы. Зачынена школа 15 студня 1926 г. Вучыцеля суд у Дэрэчыне засудзіў на кару 55 зл. і 10 дзён турмы. Апроч яго пацягнулі да адказнасці судовай і паўнамоцніка той вёскі за гэтую школу Данілу Дожына,—і яго засудзілі на такую-самую кару, а так-жа і другога паўнамоцніка школьнага гэтай вёскі Захара Пачобута—па 25 зл. і тыдзень турмы. Зложена апэляцыя ў акружны суд.

5) Школа ў вёсцы Лядзіны, гм. Роготна: Прашэньне на канцэсію з патрэбнымі залучнікамі падана 30.I. 1925 г. № 5; вучыцелькай была асоба маючая кваліфікацыю Мар'я Беласавы, вучняў 55. Вучэньне вялося ад 10.XI. 1924 г., а ўзапраўднасці ад 25.X. 1924 г., праз 4 месяцы. Замкнута школа праз паліцыю 24.II. 1925 г. Вучыцельку абвінавачалі ў процідзяржаўнай агітацыі і пратрымалі ў турме 7 месяцаў, ад лютага да верасня 1926 г., а акружны суд у Слоніме засудзіў яе на 20 зл. кары. Апрача яе засудзіў яшчэ сялян гэтае вёскі: Ант. Марчука на 15 зл., Андрэя Зегаліка на 15 зл., Антанію Курман на 15 зл., Аўдэю Юргель і Н. Лабор на 15 зл. і Тамаша Курман на 30 зл. Значыць: вучыцелька за навучаньне дзяцей беларускіх пазбаўлена вольнасці праз 7 месяцаў (і 20 зл. кары), а бацькі дзяцей за тое, што хацелі мець школу ў роднай мове, пакараны штрафам. Дзе-ж мера, мэта і сэнс кары за навуку? Праўда, гэтак-жа і расейскі царат наступаў. Вучыцелька вышла з вострогу фізычна хвора.

лічваецца лічба безработных, а з павялічэннем лічбы безработных, павялічаюцца расходы дзяржавы, а з павялічэннем дзяржаўных расходаў, трэба павялічыць падаткі — і гэтак далей у тэй даўнай фінансавай крутуце, якая цяпер адбываецца ў Польшчы! *)

Апроч гэтага ў Польшчы вязуць з заграўніцы многа тавараў, часам зусім лішніх і непатрэбных для працоўнага люду. А за гэтыя тавары трэба плаціць моцнымі заграўнічнымі валютамі! Такім спосабам ствараецца ў Польшчы пасыўны гандлёвы білянс. А пасыўнага гандлёвага білянсу (вышэйшы ўвоз за вываз) ніякая дзяржава доўга вытрымаць ня можа і ў канцы банкрутуе, бо ўсе грошы ўцякуць за граніцу. Фінансавое становішча дзяржавы тады добрае, калі болей вывозіцца тавараў, чым увозіцца, а прынамсі калі столькі сама вывозіцца, сколькі прывозіцца.

А што вязьлі ў Польшчы? Апроч рэчаў карысных, як: кнігі, навуковыя прылады, машыны і розныя патрэбныя рэчы, вязуць таксама рэчы без якіх можна было-б абыйсціся. Так напр. гарэжкі, памаранчы, сушаныя яблыкі, сьлівы і грушы, фігі, дактылі і т. п. Адных гарэжаў і памаранчаў прывязьлі ў 1924 годзе і ў I-ай палавіне 1925 году блізка на 32 мільёны зл. Вот затым польскія фінансы, маючы заўсёды пасыўны гандлёвы білянс, прыйшлі ў канцы да такой руіны.

*) Плацяць з дзяржаўнага скарбу безработным толькі па гарадах, а безработным па вёсках, хоць іх лік не маленькі, не плацяць ні грошы. А грошы бяруць перадусім з вёскі і сялян!

(Далей будзе).

3 Радавай Беларусі.

Супярэчнасьць між сялянамі і фабрычнымі рабочымі.

На засяданьні папярэдняга Пленуму Бел. Камуністычнай партыі ў Менску на тэму адносін між сялянствам і рабочымі Камуніст. Бэнк між іншым сказаў вось што:

... У адным з нумароў „Звезды“ мы чытаем наконце ўзаемаадносін рабочае клясы з сялянствам: „У бягучы момант нашага будаўніцтва мы павінны наглядзець, ці могуць у сапраўднасьці нарастаць супярэчнасьці між рабочаю клясай і сялянствам? Адказ: — не, гэтыя супярэчнасьці ня існуюць“.

Сьмешна казаць аб тым, ці існуюць супярэчнасьці між рабочаю клясай і сялянствам; зразумела, існуюць. Дзеля таго мы і кажам, што трэба весці такую правільную палітыку, трэба наладзіць такі парадак, пры якім можна кіраваць сялянствам і разам з гэтым будаваць сацыялізм. Патрэбен саюз. Раз патрэбен саюз, значыць ёсьць супярэчнасьці. Пра гэта сказала партыйная канфэрэнцыя і з гэтым нельга спрачацца. І калі пасья гэтага член партыі чытае вось такое ў кіруючым органе „Звезда“, дык у яго ўтвараецца проста неразумьне. Да дакументаў, якія зьяўляюцца ў друку, якія чытаюць тысячы членаў партыі, дзесяткі тысяч сялян, нельга так адносіцца.

(„Сав. Бел.“ № 7. 1926).

6) Школа ў вёсцы Статкоўшчына, г.м. Роготна: Прашэньне на канцэсію з залучнікамі падава 4.II. 1925 г. № 118. Вучыцелем быў Канстанты Касцюшка; вучняў больш як 42. Школа існавала са два тыдні. Зачынена праз паліцыю. Вучыцель сядзеў праз 5 дзён, а надалей адданы пад надзор паліцыі. Усе кніжкі і газеты беларускія ад яго забралі. Суд у Зьдэнцэ, Слонімскага пав. 2.IV. 1925 г. засудзіў яго з арт. 290 К. К. на 100 зл. кары, або 1 месяц вастрого. Апрача яго, гаспадарка, дзе зьмяшчалася школа, Рамана Трахімовіча, засудзілі на такую самую кару. Зложана авяляцца ў Гарадзенскі Акр. Суд.

7) Школа ў вёсцы Рудаўка, Міжэвіцкае гміны: Прашэньне на канцэсію падава 9.II. 1925 г. № 11 з усімі залучнікамі. Вучыцелькай была выкваліфікаваная ў сваёй прафэсіі Сьпепаніда Таўлай, якая скончыла так-жа і курсы ў Кракаве і ёсьць вучыцелькай з доўгай практыкай, аднак школа праіснавала ня доўга, змушаная была зачыніцца, з прычыны пагрозаў з боку ўлады, ня даўшай канцэсіі. Вучняў было 48.

8) Школа ў вёсцы Задвор'е, г.м. Казлоўшчына: Прашэньне на канцэсію падава 9.II. 1925 г. № 12 з усімі залучнікамі. Вучыцелем быў Аляксандар Тарасюк, маючы кваліфікацыі добрага народнага педагога. Школа існавала ад 27.I. да 20.II. 1925 г. Вучняў было 36. Школу гэтую паліцыя зачыніла і на вучыцеля спысала пратакол. Солтыса гэтай вёскі Базыля Сіняка за паддзяжку гэтае школы, пасадзілі ў вастрого і будзець яго судзіць Суд Акружны ў Горадні з арт. 639 ч. II К. К. за тое, што не данёс уладзе аб гэтай школе.

9) Школа ў вёсцы Грабове, г.м. Дэрэчын: Прашэньне на канцэсію з залучнікамі было падава 23.II. 1925 г. Вучыцелем быў Стафан Бодзько. Вучняў 47. Існавала каротка; так-сама была зачынена.

10) Школа ў вёсцы Хіневічы, Папаўскае гміны: Прашэньне на канцэсію падава 23.VII. 1925 г. № 40/P. Вучыцелькай была Вера Котрач, маючая кваліфікацыі.

Беларускі славар.

Вучыцель С. Мурашка сабраў тысячу беларускіх слоў, якія будуць выкарыстаны пры састаўленьні славару. Славарная камісія выступіла з захадамі перад прэзыдыумам Інбелкульту аб выдачы Мурашцы нагады за гэту працу.

Біяграфіі беларускіх рэвалюцыянераў.

Гісторыка-рэвалюцыйнай сэкцыяй выпрацаваны плян выданьня зборніка з біяграфічным матэрыялам беларускіх рэвалюцыянераў. Намечана выдаць некалькі тамоў такіх біяграфіяў.

Беларускія этнаграфічныя зборнікі.

Акадэмія навук СССР перадае Інбелкульту для друку 5 беларускіх этнаграфічных зборнікаў, сабраных этнографам Ёроманскім у працягу многалетняе працы.

Вызначэньне жыдом зямельнага фонду.

У «кругах Беларусі пачата праца дзеля вызначэньня зямельнага фонду для працуючых жыдоў. У гэтым годзе назначана выдаць 6000 дзесяцін.

Беларусы у Празе Чэскай.

Беларускія сацыялісты-рэвалюцыянеры ў Празе выдалі № 2 свайго „Бюлетэню“, якога цікавы зьмест агулам гэтак прэстаўляецца:

Пад знакам „беларусізацыі“ у ВССР. Арганізацыя працоўнага сялянства. З прыгоды новай аграрнай праграмы аўстрыйскай сацыял-дэмакратыі. Тэрар у Радавай Беларусі. Міжнародны рэвалюцыйны рух. Міжнародная Сацыялістычная Канфэрэнцыя ў Парыжы. Мэмарандум Заграўнічнай Групу ВПСР. Жорсткія прасьледаваньні сацыялістаў і анархістаў у СССР. Агляд прэсы. Добры пачатак! Ці існуе Беларускае Сацыял-Дэмакратычнае Партыя? „Пралетарызацыя вёскі“ у Радавай Беларусі. Як адбываюцца перавыбары сельскіх радаў. Вынікі IX зьезду КП(б)Б. Скачы ўража, як пан кажа. Сьледам РКП. З жыцьця беларускае эміграцыі. Рэарганізацыя Беларускае Рады ў Празе.

3 жыцьця Украінскага.

Музей Вызвольнае Барацьбы Украіны.

У Празе Чэскай, з ініцыятывы Украінскага Унів., сарганізаваўся Музей Вызвольнае Барацьбы Украіны. Мэта музэю — зьбіраньне і перахаваньне памятак, дакументаў, словам, усялякіх рэчаў, што маюць беспасярэдняе, або пасярэдняе зьвязак з вызвольнаю барацьбою Украіны, а асабліва сьветавай вайны, рэвалюцыі, ды нацыянальнай вайны за незалежнасьць Украіны. Месьціцца ён (Лозенска, ж. 11 Прага III). Каб пазнаёміць шырэйшае грамадзянства з працай музэю выдаюцца непэрыядычныя „Вісты“.

Сяляне! Чытайце і пашырайце сваю газету „Сялянскую Ніву“!

3 Польшчы.

Бюджэт на 1926 год.

Польскі мін. фінансаў падаў праект бюджэту на 1926 год, які раўняецца аднаму мільярду семсот мільёнаў злотых.

Такім чынам рэдукцыю ўзяў д'ябал. Спярша Польшчы хацела абмежаваць бюджэт да 400 мільёнаў зл., бо столькі спадзяюцца мець даходу.

Але, хіба пад націскам пэпэсаўскіх міністраў, якія выступаюць проці рэдукцыі, бюджэт устанавілі большы. Палякі ўсё-ж такі спадзяюцца мець даходу 1 мільярд 450 мільёнаў злотых. Такім чынам недабор выносе 250 мільёнаў злотых. У сапраўднасьці недабор будзе куды большы з прычыны спадку валюты і — як кажуць — пераальнасьці даходаў.

Ксяндза сасудзілі на паўтара года.

На выезднай сесіі Віленскі Акружны Суд у Сьвянцянках дня 8 студня г. г. засудзіў кс. В. Бабінаса, Прыязьненскага пробашча на 1½ г. цяжкай турмы. Каталіцкага Ксяндза абвінавачвалі ў арганізаваньні літоўскіх шаўлісаў у 1920 і 1921 годзе. Узяўшы ад яго 300 злот. каўцы, суд выпушціў яго на волю да разгляду справы праз апэляцыйны суд.

3 Заграўніцы.

РАДАВАЯ УКРАІНА.

Жыдоўская каленізацыя.

У Кіеві нядаўна закончылася IV жыдоўская безпартыйная канфэрэнцыя. Вынікі гэтае канфэрэнцыі кінулі горстку сьвятла на тое, што робіцца з жыдоўскай каленізацыяй на ўкраінскіх землях.

З адчытанай там статыстыкі бачым, што ў працягу апошніх 5 гадоў на Украіне скаленізавана 170.000 дзесяцін паміж жыдоў, якія сабраліся туды са ўсіх канцоў б. Расеі. Толькі ў Ёкацерынаслаўскай ды Хэрсонскай губэрнях асела 36 тысячоў жыдоў на 100 тыс. дзесяцінах украінскае зямлі, рэшта прыпадае на іншыя губэрні.

Трэба памятаць, што каленізацыя яшчэ ня скончана, а жыдоў у Радавым Саюзе — многа.

ЧЭХАСЛАВАЊІЯ.

Чэскія сяляне ў Францыю.

У Францыі наследкам вайны асталося больш як 30.000 гаспадарак без гаспадароў, дык вядуцца цяпер перагаворы аб перасяленьні туды чэхаў на гэтыя гаспадаркі.

VIII зьлёт Сакалоў у Празе

У летку г. г. адбудзецца ў Празе VIII усесявятовы Сакольскі зьлёт. Чакаюць гасьцей да ¼ мільёна. Дагэтуль запісалася 85.881 сакалоў хлопцаў і дзяўчат толькі з адной Чэхаславакіі, але іх будзе яшчэ больш. Места Прага асыгнавала пакуль 7.200.000 карон на ўпарадкаваньне камунікацыі (трамваяў, аўтабусаў і г. д.) да места зьлету і 560.000 карон на куплю саломы для спаньня вясковым саколам па школах. З ракі, з мосту на

га не памагала. Быў ён у п. Куратара Беластоцкага Школьнага Вокругу і сгуль прывёз дужа характэрную заяву заступніка куратара (сам куратар тады быў выехаўшы), што Кураторыум нічога зусім ня ведала, што дзейнасьць з нашымі прыватнымі школамі і вучыцелямі ў Слонімскай павеце і, што, якбы, дзеля гэтага Міністар выслаў спецыяльнага ўрадніка, які меў абсьледаваць усё гэта на мейсцы і што ў будучым Кураторыум ня будзе рабіць перашкодаў ў выдаваньні канцэсыяў на беларускія прыватныя школы і г. д. А тым часам школьны год мінае і час уцякае.

Т-ва Бел. Школы ў Радашкавічах падало так-жа 14 верасьня 6. г. № 45 самому пану міністру асьветы, гэтак сама Беластоцкаму куратару жалабы на гэтыя ўсе зьдэкі над беларускім школьніцтвам, на ўсялякія перашкоды, стаўленьні з боку адміністрацыі і ніжшых чыноўнікаў усялякім асьветным пачынаньням і арганізацыі беларускага школьніцтва — узноў маўчаньне — хай сабе школьны год уцякае.

Дык-жа гэтыя яскравыя факты прасьледаваньня беларускага школьніцтва, яўна і востра пярэчаць заяве Мін. Асьветы ў адказ на інтэрпеляцыю беларускага пасла Рагулі 27 лютага 1925 г. № 1283 (О. Prez.), якая кажа, што прасьледаваньня беларускага школьніцтва няма, што ня было здарэньня, каб Кураторыум адказала канцэсіі на школу з беларускай мовай, што ніякія беларускія арганізацыі не стараліся дасюль аб адчыненні гэтых школаў і што дзеля гэтага няма патрэбы да рэвізіі палітыкі нацыянальнага ўціску, бо сапраўды ўціску такога няма, а тым больш палітыкі ідуцай у гэтым кірунку. Гэты адказ падпісаў кіраўнік міністэрства І. Завадзкі.

(Далей будзе).

гару да мейсца злёту зроблены вездзячы (круцячыся тротуар. Каштарыс управы сакольства разлічаны на 14 мільёнаў карон расходу, апроч таго, што асыгнавала места Прага. Чакаюць шмат гэсцей з Амерыкі. Злёт пачнецца пад канец чэрвеня і будзе трываць цэлы месяц. Вялікія публічныя выступы сакалоў пачнуцца з 1-га ліпеня.

Наш беларускі сакол у Празе таксама прыме ўчасце ў зьлёце афіцыйна.

Скасаваньне заграічных пашпартоў.

На прапазыцыю Чэхаславакіі будзе ў найбліжэйшым часе скліканы канфэрэнцыя гаспадарчых карпарацыяў дзяржаў, паўстаўшых пасля вайны, якая займецца пытаньнем аб скасаваньні заграічных пашпартоў і візаў для аблягчэньня таргоўлі.

Адносіны з Польшчай і Малой Антантай.

Чэхаславакія ўжо падпісала цэльную (таможэную) унію з Польшчай. Цяпер ідуць нарады аб такой уніі між сябрамі Малой Антанты. Праектуецца ўпарадкаваць інстытуцыю для абароны гаспадарчых інтарэсаў Малой Антанты, да якой далучыцца і Ваўгарыя. Канфэрэнцыя Малой Антанты адбудзецца 20 лютага г. г. на Бледу (Югаславія).

Ліквідацыя запамог для расейскай эміграцыі.

У лютым г. г. будзе разгледжаны плян ліквідацыі падтрыманьня эмігрантаў б. Расеі, якіх у Чэхаславакіі ёсьць некалькі тысяч.

Аб прызнаньні СССР.

Парляманская коаліцыя нараджалася 22 студзеня ў справе прызнаньня СССР de jure. Праціў прызнаньня ставяцца народныя дэмакраты (д-р Крамаж), якія кажуць, што бальшавікі перш-на-перш павінны быць прызнаны самімі народамі б. Расеі. Здаецца, што будзе знайдзена кампраміс і прызнаньне будзе зараз аублікавана.

Члены Малой Антанты Югаславія і Румынія тое самае кажуць, што чэскія народныя дэмакраты і не прызнаюць бальшавікоў, але ў гэтым пытаньні кожны член Антанты мае вольную руку.

ХРОНІКА.

— Палітычнае „нансыліум“ над беларусамі. 6—7 г. м. у Горадні адбываецца з'езд польскіх палітычных дзеячоў з так зв. „Крэсаў“, дзе маюць радзіць над палітычным палажэньнем Польшчы, а асабліва Крэсаў. Цікава адзначыць адно, што ініцыятары гэтага з'езду вельмі пестракатыя, гэта зн.: людзі ўсялякіх кірункаў: тут ёсьць і слаўны п. Асмалоўскі, князь Сапега, шэф асудніцтва Пшэдпэлскі, сэн. Крыжановіч, кс. Мацеевіч, паліт. Лашкевіч і Косяцкі. Усе гэныя паны хочучь быць дыктарамі „Крэсаў“, бо ўбачылі, што на Заходняй Беларусі робяцца рэчы дужа сумныя, што на „Крэсах“ няма „praworządności“, што на „Крэсах“ гаспадар — гэта паліцыянт, дзякуючы чаму, гэтыя паны трацяць уплыў пасярод масаў. Мае-ж вы, паночкі, ці-ж гэта ня вашае здаць сёньняшні стан, ці-ж ня пан Асмалоўскі завёў у нас такія парадкі; ці-ж ня кс. Мацеевіч казаў, што „прышлём вам асуднікаў, прышлём і гарматы на вас“. Шэф асудніцтва таксама будзе прапанаваць лекі дзеля беларусаў. Ня вам мае вы, паночкі, прыдумваць лекі дзеля беларусаў, бо мы ўжо маём даволі бізуноў п. Асмалоўскага ад яго ўрадаваньня і ад яго закону на нашай скуру. Але тут ня тое, тут ня лекі, тут хочучь выдумаць атруту дзеля беларусаў, тут хочучь прыдумваць, як злавіць беларусаў на нейкую прыманку, і спярша будуць выкінены лезунгі, што вось, мы крэсаўцы дамагаемся дзеля вас беларусаў лепшага жыцьця, толькі вы галасуйце за нас. Гэта тварцы быўшага і маючага быць № 22 пры выбарах у 1922 г. і пры выбарах будучых. Дарэмная ваша фатыга, на гэта беларусы ня пойдучь.

Гарядзенец.

— Суд над ісяндзом беларусам. Працэс вядомага беларускага дзеяча кс. В. Гадлеўскага пробащча ў Жодзішках назначаны ў Віленскім акружным судзе на 1 сакавіка (марца) г. г.

Як ведама, кс. В. Гадлеўскі свай працай і стойкасьцю ў абароне правоў беларускага сярмяжніка цешыцца вялікім паважаньнем народу каталіцкага і нават праваслаўнага ваясьленьня бліжэйшых і далейшых ваколіц. Але гэта было да неўспадобы паном, а такжа яўнай і тайнай паліцыі; яны пісалі даносы і пратаколы, двойчы давялі да арышту кс. Г. і ўрэшце да працэсу.

Вінавацяць кс. Г. па 129 і 130 стацьцях К.К. Бараніч будучь два найлепшыя варшаўскія адвакаты, паслы Союму Аўг. Смяроўскі (Кл. Працы) і др. Г. Ліэбэрман (Клюб ППС).

Разам з кс. Г. вінавацяць жыхара вёскі Капачы Жодзішкай гм. Пятра Рагача таксама па 130 ст. К. К. Яго будзе бараніць віленскі адвакат п. Аўг. Казлоўскі. На судзе стане агулам болей як 60 сьведкаў.

Працэс пачнецца а 9 гадз. раніцы ў акружным судзе ў Вільні.

— Бюро Працы пры Беларускай Студ. Саюзе. Урад Беларускага Студэнскага Саюзу, ідучы з матэрыяльнай дапамогай сваім сябрам, арганізаваў Бюро Працы. У бюро можна знайсці спецыялістаў карэпэтытараў са ўсіх прадметаў сярэдніх школ. Бюро адчынена ў серады і суботы ад 4—6 гадзіны па пал. Адрес: Віленская 12—6.

Урад В. С. С. звачваецца з просьбай да Дырэктара Віленскай Беларускай Гімназіі і ўсяго Беларускага Грамадзянства падтрымаць Студэнтаў Беларусаў, скіроўваючы інтарэсантаў у гэтае бюро.

Пісьмы з вёскі.

З „Сялянскай Нівы“ здаволены.

Вёска Дзямідні, Вялейскага павету.

Паведамляю редакцыю „Сялянскай Нівы“, што атрымліваю Вашу газету. З гэтай газэты зусім я здаволены, бо віджу, што яна прыступае да арганізацыі Беларускага Сялянства, для абароны яго інтарэсаў. А становішча вёскі цяпер надта дрэннае. Падаткі дужа вялікія, а золты хоць з калена выламі. У каго было троха збожа, дык і тое мусіў на кірмашы аддаць за 3 эл., якога вясной ня купіш і за 6 эл. Калі трэба купіць матар'ялу на адзеньне, дык і ня думай, бо трэба было-б аддаць увесь умалот і то мо' не хваціла-б, так ён дарагі! Праз зіму мы маем толькі холад, голад і сэквестрацара. Паны кажуць, што нам яшчэ добра, яны мусіць думваюць, што будзе горш, а нам здаецца, што горш і быць ня можа.

В. Каляга.

Усё шчасьце — беларуская газета.

Места Радашавічы, Вялейскага павету.

Радашавічы, як і кожны пагранічны пункт цярпіць у сучасны момэнт эканамічны крызіс, хоць гэта, калі можна так сказаць, агульная хвароба ўсяе Польшчы. Досыць гучнае да вайны мястэчка Радашавічы, сталася цяпер нудным і аднабокнім. Бывалашнія таргі ў кожны чэцьвер збіралі многа люднасьці аж з пад Менска і г. д. Цяпер-жа Радашавічы абрэзаны граніцай, як тая курыца бяз крыльляў сохнуць і глушаюць. Люднасьць згалеўшая ад непасільных падаткаў мізарнее з дня на дзень. Народ папужаны за гэтыя часы рожнымі арыштамі, то біцьцём, то правакацыйнымі даносамі стаўся асьцярожны і недаверчывы. А брыдасьці гэтай завялося каля нас аж страх. То і знай, што ў кожнай вёсцы сядзяць паколькі правакатараў, якім трэба гадзіць, як благой скуле, каб часамі не ўгнавіць і не паласці пад „роўну“ назор. Ёсьць сярод іх і такія, якія не хаваюць свае прафэсіі, а яшчэ хваляцца ей. Ну, але кожны мае, ці варней, любіць сваю спецыяльнасьць. Школ беларускіх каля Радашавіч няма. Адна толькі Беларуска Гімназія ў Радашавічы, уся наша ўдеха, але што-ж, ня кожны з нас зможа вучыць у ёй дзетак, бо за ўсё трэба плаціць. Урад памагаць ня хоча нічога. Навін каля нас жадных, калі толькі і пачуеш, што ў таго, ці ў таго за падаткі прадалі з таргоў тое ці тое, або часамі хтось набарэцца з гора данатуру, які тут стаў у вялікім хаду. Дзіва, чаму гэта няма жаднага закону, каб забаранілі вольнай прадачы гэнай заразы. Пьюць людцы атруту, як вадзіцу і каб хоць адзін пратакол спісала паліцыя, а як за дошчачку пры дузе, ці за варту, калі зайдзеш у хагу пагрэцца, дык зараз пападзеш. Некатарым зараз ужо вочы павыпірае ад гэнай труціны, а ўсё пьюць. Адным словам, нудна і безпрасьветна жывецца. Праўда, што яшчэ адзіная ўдеха, адзіны душэўны адпачынак, гэта беларуская газета, якія атрымліваем, няўрокам кажачы, дзякаваць Богу, акуратна, хоць на таго і кажуць часамі, хто чытае беларускую газету „bolszewik-cholera“, ну але казаць кажэце, але рукам волі не давайце.

Р. Максімовіч.

Нашу школу здушылі.

Вёска Вялікі-Бор, Краснасельскай гміны.

Да сёлетняга году ў нашай вёсцы была беларуская школа, якая праіснавала ў нас 4 гады. У сёлетнім-жа школьным годзе 1925—26 Вялейскі інспектар школы ператварыў у польскую, забраўшы ад нас беларускага вучыцеля гдзесь у іншае мейсца, а прыслаў нейкую вучыцельку, якая толькі марнуе час нашым дзеткамі. Любіць хадзіць на вечарыні і паскакаць, а навука — каб Бог крў! Што навучыліся дзеткі пры папярэднім беларускім вучыцелю, тое і знаюць. Ну, але затое ўжо польская школа. Ужо ня будзе рэзаць у вочы беларушчына, як гэта яна рэзала нашым акалічным паном і Краснасельскай адміністрацыі, як напрыклад школьнаму дзвору, які ня раз рабіў пастановы, каб школу беларускую зьнясьці. Надта-ж ужо наш войт стараўся, каб хаця ня было ў нас беларускай школы. Ну, але, паночкі, душы з нас беларускай ня вырвіце, як вы не напружвайдзіся. Беларус застанецца беларусам!

М—віч.

Наша Пошта.

А. Спашав з пад Вадожына — пісульку вашу атрымалі, газету будзёце атрымліваць.

Каліне з Казлоўшчыны — пэўна праз недагляд адмін. вы не трапілі ў „listu prenumeratow“; на м. люты ўпішам наваўна. За прысланае дзякуем, пастараемся скарыстаць.

Э. Нарпенюку з Цяцераўкі — пісьмо атрымалі, газету пасылаем.

М. Нурэіну з Влоцлаўка — пісьмо і 2 эл. атрымалі, газету пасылаем.

Мітневічу з Баранавіч — пісьмо і 1 эл. атрымалі, газету высылаем.

І. Насьневічу з Лоз — грошы ад вас атрыманыя, паквітаваньне было ў № 1 г. г., праверым у экспэдыцыі газэты чаму вы не атрымываеце.

І. Лісану з Дзятлавічаў — пісьмо ваша атрымалі, газету пасылаем, пішэце.

Т. Насьневічу з Лоз — пісьмо ваша атрымалі, газету высылаем.

Г. Матрашыле з Выгаловіч — пісьмо атрымалі, просьбу спаўняем.

Свяшч. М. Шаху з Бусяжа — просьбу спаўняем.

Р. Максімовічу з Радашавіч — матар'ял ваш атрымалі, карыстаем, дзякуем.

Вяршыніну ў Празе — пісьмо і матар'ял атрымалі, карыстаем, дзякуем.

С. Шахалевічу — пісьмо атрымалі, праверым і з 1 лютага наваўна газету будзёце мець.

Шанэўцу з Шань — пісьмо атрымалі, не надрукуем, бо вы не падалі сваей фаміліі і адрэсу.

В. Бабну з Пільцяў — пісьмо вашае атрымалі, дзякуем за добрыя словы, газету пашлём.

В. Пігулеўскаму — пісульку атрымалі, просьбу спаўняем.

В. Насяну ў Алісавічах — пісульку атрымалі, газету пашлём.

П. Панасюну ў Гарадзёнскай турме — пісьмо атрымалі, просьбу спаўняем.

А. Лагунёну ў Зацісінах — пісьмо атрымалі, на плату пачакаем, газету пасылаем.

В. Беганскаму — пісьмо атрымалі, цяпер газету на гміну не высылаем, а толькі на пошты і агенцыі паштовыя, там і трэба сыскаваць газету. На кожную пошту мы высылаем сьпіс падпішчыкаў і хто ёсьць у сьпіску, таму абавязкова мусіць быць газета.

Н. Авіну з Амарыкі — пісьмо атрымалі, газету будзём пасылаць, пашырайдзе роднае слова. Пішыце да нас.

З. Борну з Іркуцкай губ. — пісьмо атрымалі, газету пасылаем.

Атрымалі:

Ад: Л. Шымановіча з Дзямнаўпаў, М. Тучкі з Пясэчы, Кс. Др. Ружыцкага з Торкань — па 2 эл.

Ад: Леонава Еф. з Влінаўшчыны — 1 эл.

Ад: Бандарчука С. з Дабрыводы — 5 эл.

Абвестна.

Пшчыра прашу быўшых вайсковых беларусаў расейскай арміі, хто служыў у Рнэве ў 1915, 1916 і 1917 годзе ў 52 і 53 палку і добра знае афіцэраў Васіля Жданова і Філарэта Нашпурава — адгукнуцца. За перапіску мной будзе аплата з удзячнасьцю. Прашу пісаць на Редакцыю „Сялянскай Нівы“ на імя Р. Максімовіча.

Кожний білорусский селянин

дзінаецца багата цікаваго для себе й своєї господарки як передлатити на 1926 р. український щомісячний ілюстрований часопись

„Сільський Світ“

орган незалежної господарської думки.

З великим пасічницьким відділом (окрема нумерація сторінок)

„Українське Пасічництво“

Річні передплатники дістають додатки:

4 практичних госпо- 6 портретів визначних діларських книжечки; 6 ячів на полі господар; 12 пробок ушляхотненого насіння збіж, городи та медодайних рослин.

Передплата на рік 10 зол.

Передлату можна вносити частинами: при передплаті 5 зол., до 1.ІІ.—3 зол. і до 1.V.—2 з. Адреса: ЛЬВІВ, Бляхарська, 9.

ЛЯКАРНЯ

ЛІТОЎСКАГА Т-ВА САНІТАРНАЕ ПОМАЧЫ

Вільня, Віленская вул. 28.

У амбулаторыі прымаюць дактары-спэцыялісты: дзіцячыя хваробы — ад 3 да 4 гадз.; унутраныя хваробы 10—4; хірургічныя 1—2; жаночыя 11—1; вачэй 11—2; вухэй, носа і горла 2—3; зубоў 10—11; скуры і вэнэрэчныя 2—3; нэрваў 1—2; у лякарні аддзель: унутраны, хірургічны, гінекалягічны і РАДЗІЛЬНЫ.

КАБІНЭТ РЭНТГЕНА Лячэньне праменьнямі, фатаграфаваньне, прасьвятляньне, электрычныя ванны, электрычныя масажы.

АНАЛІТЫЧНАЯ ЛЯБОРАТОРЫЯ.